



kwartalnik  
nr 3/2010

## Szanowni Czytelnicy!

To już trzeci numer naszego kwartalnika trafia do Państwa rąk, prosto pod bożonarodzeniowe drzewko. Życzymy wszystkim naszym Współpracownikom, Bibliotekarzom i Czytelnikom radosnych i spokojnych Świąt, a w roku 2011 samych słonecznych dni, szczęścia, sukcesów i satysfakcji z pracy oraz spełnienia w życiu osobistym.

Pragniemy zachęcić Państwa do refleksji nad przyszłością naszych katalogów bibliotecznych i kierunkiem zmian, które je nieuchronnie czekają. Jak możemy wykorzystać potencjał, który tkwi w naszych danych i w nas samych – w naszych kompetencjach i doświadczeniu? Czy widzimy potrzebę zmian? W jakim kierunku mają one podążać? I czy jesteśmy na nie gotowi? O to pytają Magdalena Rowińska i Leszek Śnieżko. Zapraszamy do lektury, a także do dyskusji. Czekamy na Państwa listy.

Wraz z bieżącym numerem chcemy zaproponować nowy cykl artykułów pt. *Warsztat katalogera*, w którym znajdą Państwo praktyczne wskazówki dotyczące codziennej pracy w katalogu NUKAT. Mamy nadzieję, że inicjatywa ta okaże się przydatna i potrzebna. Zgodnie z trendami panującymi obecnie w budownictwie bibliotecznym, biblioteka jest miejscem, gdzie zapewniony jest łatwy dostęp do informacji i zbiorów, a użytkownicy czują się w niej swobodnie i chętnie wracają. Idea „trzeciego miejsca” realizuje się w wielu nowo zaprojektowanych bibliotekach w kraju i na świecie. Jednym z przykładów takiego miejsca jest nowy gmach Biblioteki Technicznej w Pradze. Dla odprężenia polecamy wybór lektur dostępnych w bibliotekach cyfrowych, najciekawsze tytuły wyszperała Agnieszka Kasprzyk.

Miłej lektury!

## W numerze

- Prawdziwa zmora bibliotekarzy, czyli status Zatrzymany0 i Zatrzymany1 - jak sobie z nimi radzić
- O Linked Data w bibliotecznej rzeczywistości pisze Leszek Śnieżko
- Do nowego gmachu Biblioteki Technicznej w Pradze zaprasza Kamila Grzędzińska
- Agnieszka Kasprzyk rozważa o względności jednostki miary i jej wpływie na dublety w katalogu



# ZATRZYMANY do wyjaśnienia

*Status Zatrzymany0 to prawdziwa zmora bibliotekarzy. O ile rekord w statusie Zatrzymany1 posiada notatkę od administratora i wszystko jest od razu jasne, to rekordy zatrzymywane automatycznie często sprawiają problemy.*

Kamila Grzędzińska

Najgorzej jak się zatrzyma... Trzeba poprawiać do skutku, aż będzie bezbłędny, zostanie zatwierdzony i „wejdzie” do bazy. Bibliotekarze dobrze wiedzą, jakie to frustrujące uczucie znajdować swoje rekordy bibliograficzne i khw w statusie Zatrzymany0 i Zatrzymany1. Aby takich przykrych sytuacji było jak najmniej postanowiliśmy przypomnieć, dlaczego rekordy się zatrzymują i co robić, aby je z sukcesem poprawić.

Ze statusem Zatrzymany1 jest łatwiej, zazwyczaj nadawany jest przez administratora i posiada w polu 009 uwagę, pytanie do autora opisu lub prośbę o konsultację. Sprawa jest jasna od początku. Istnieje jednak sytuacja, w której status Zatrzymany1 zostaje nadany

rekordowi bibliograficznemu przez system, bez udziału administratora. Wówczas uwaga w polu 009 „Rekord zatrzymany z powodu hasła khw” jest generowana automatycznie i oznacza, że problem leży w użytych do utworzenia opisu bibliograficznego hasłach – najczęściej brakuje w bazie rekordu khw dla danego hasła.

Status Zatrzymany0 jest nadawany automatycznie rekordom bibliograficznym i khw, które mają błędy formalne – nie spełniają określonych warunków i system uważa je za niepoprawne. Codziennie na stronie [www.nukat.edu.pl](http://www.nukat.edu.pl) w zakładce *Wykazy danych* można znaleźć wykaz rekordów bibliograficznych i khw w statusie Zatrzymany0. Numery kontrolne

rekordów są pogrupowane według przyczyn ich zatrzymywania, czyli warunków, które nie zostały spełnione w przypadku tych rekordów aby system uznał je za poprawne i przekazał do dalszej kontroli administratorom bazy. Jest to duże ułatwienie przy poprawianiu opisów, jednak ponieważ spis jest generowany każdego dnia od nowa, są tam wykazane tylko rekordy zatrzymane poprzedniego dnia. Trzeba się więc spieszyć. Zwłoka powoduje, że powód zatrzymania rekordu zostaje owiany tajemnicą, ale bardziej doświadczeni bibliotekarze świetnie sobie radzą w tropieniu błędów i ich poprawianiu. A przecież omylni jesteśmy wszyscy.

## **Zatrzymany0 dla rekordów bibliograficznych**

Przyczyny automatycznego zatrzymywania się rekordów bibliograficznych można z grubsza podzielić na trzy grupy: błędy w polach stałej długości, problemy ze statusem i ISBN-



em. Do tego dochodzi jeszcze błąd w polu 040 – niepoprawne siglum biblioteki. Wystarczy niepotrzebna spacja lub mała litera zamiast wielkiej, żeby system „uznał” niepoprawność rekordu. To błędy w polach stałej długości najczęściej przyprawiają bibliotekarzy o ból głowy. Rzeczywiście trudno zapamiętać wszystkie wartości, ale poprawnie przygotowane formularze bardzo ułatwiają pracę, wówczas przy tworzeniu nowego opisu wystarczy pamiętać o paru zaledwie polach. Wartości w polach stałej długości, długo przez komputeryzujące się biblioteki lekceważone, niewypełniane lub wypełniane tylko częściowo, są bardzo ważne przy przeszukiwaniu bazy przy użyciu filtrów. Przy wypełnianiu pól 008 należy zwrócić uwagę na prawidłowe użycie kodów kraju wydania 008/15-17 lub języka publikacji 008/35-37. Kody te są zaczerpnięte z list *MARC 21 Code List for Countries* i *MARC 21 Code List for Languages*. Wiele rekordów w statusie Zatrzymano0 posiadało błędny status nadany przez osobę sporządzającą lub zatwierdzającą rekord w bibliotece. Zdarza się, że rekordom poprawianym nadawany jest status Nowy1 lub Nowy3, zamiast, jak wiadomo, Mod1, i odwrotnie rekordy nowe przesyłane są w statusie Mod1. Ponadto trzeba pamiętać, że rekord, oprócz prawidłowego statusu musi mieć odpowiednią wartość w polu

Status rekordu (Etykieta 05 Rec Stat) **n** – rekord nowy i **c** – rekord modyfikowany. Kłopotów przysparza też ISBN. Powodem zatrzymywania rekordów jest umieszczanie nieprawidłowego ISBN-u w podpolu \$a pola 020 i 920 lub prawidłowego w podpolu \$z. Przy okazji przypomnimy, że błędny ISBN to taki, który ma błędną strukturę: nieprawidłową długość, złą cyfrę kontrolną lub prefiks. Do rekordu bibliograficznego przejmujemy wszystkie ISBN-y zamieszczone w katalogowanym dokumencie. Jeśli poprawny ISBN przejmujemy z innego źródła, należy to odnotować w polu 500.

### Zatrzymano0 dla rekordów khw

Podobnie jest z rekordami khw, te same błędy powodują nadawanie rekordom statusu Zatrzymano0. Poza problemami z prawidłowym wypełnianiem pól stałej długości i pomyłek w nadawaniu statusów, rekordy khw miewają niezgodny Bib Lvl z etykietą hasła. W przypadku rekordów uniwersalnych – taki sam rekord dla kartoteki formalnej i języka haseł przedmiotowych KABA, koniecznie trzeba pamiętać o wartości pola 008 Head Subject **a**. Rekordy uniwersalne posiadają pole 910. Nowe rekordy uniwersalne (nowo utworzone oraz bazowe, które zostały zmodyfikowane i przekształcone na uniwersalne) w polu 910 mają uwagę KHF\_DLA\_KABA. Literówka

w tym polu spowoduje zatrzymanie się rekordu.

Wydawałoby się, że zasad prawidłowego tworzenia rekordów bibliograficznych i khw jest bardzo dużo, a takie techniczne drobiazgi nie powinny hamować codziennej pracy. Jednak te „drobiazgi” są niezmiernie ważne, gwarantują poprawność danych i co za tym idzie, prawidłowe funkcjonowanie bazy. A wprowadzenie mechanizmu automatycznej kontroli rekordów nowych i poprawianych bardzo przyspieszyło pracę administratorów Centrum NUKAT, którzy mają codziennie do zatwierdzenia ponad tysiąc nowych rekordów bibliograficznych, około siedmiuset nowych haseł, nie licząc rekordów codziennie modyfikowanych przez użytkowników bazy. Co jednak robić, gdy mimo znajomości przyczyn, które mogą „wpędzać” rekordy w ten niewygodny status, nadal nie wiadomo, dlaczego rekord został zatrzymany? Ostatnią deską ratunku może być ponowne wysłanie pechowego rekordu na poprawny status i przejrzanie następnego dnia listy zatrzymanych rekordów na stronie internetowej. Tam objawi się przyczyna. Można też do nas zadzwonić lub napisać (telefon i adres mailowy są na stronie [www.nukat.edu.pl](http://www.nukat.edu.pl)) – zawsze chętnie pomożemy. ••

## Czy wiesz, że...

### Polska Wikipedia ma 9 lat!

26 września polska wersja Wikipedii świętowała swoje 9 urodziny. Z tej okazji przygotowano 9 zmian poprawiających wizerunek i funkcjonalność projektu.

Pierwsza zmiana to panel kontrolny Wikipedii, w którym wszystkie dokonywane zmiany są widoczne na specjalnej stronie. Druga to nowa strona główna, która powinna być bardziej przejrzysta dla czytelnika. Kolejno zwiększono dostępność przewodników po encyklopedii, usprawniono interaktywny samouczek, zmieniono sposób promowania Wikipedii, przeniesiono wszystkie pliki do repozytorium Wikimedia Commons, wprowadzono inne udogodnienia dla internatutów oraz zakończono „wyciąg haseł”, kładąc tym samym nacisk na jakość zasobów encyklopedii.

### Bezpłatne dostawy do Polski z amazon.com

Gigant e-handlu Amazon.com chce jeszcze mocniej rozpchnąć się na europejskim rynku. Od października wprowadził bezpłatne dostawy dla klientów z Polski. Jak wynika z nowego cennika, brytyjski oddział Amazon rozszerzył listę krajów, z których klienci mogą skorzystać z opcji Super Saver Delivery. Za dostawę polski klient nic nie zapłaci, jeśli wartość zamówienia przekroczy 25 funtów, czyli ok. 114 zł. Oferta dotyczy tylko produktów sprzedawanych bezpośrednio przez Amazon, nie przez Marketplace, gdzie sprzedają firmy trzecie.

źródło: [wirtualnywydawca.pl](http://wirtualnywydawca.pl)

# Krótką rozprawa o linijce i nawiasie kwadratowym



większą u mnie, gdy dowiaduję się, że książka tego samego autora, o tym samym tytule, ISBN-ie, dacie wydania, nazwie wydawcy i miejscu wydania ma wedle jednej biblioteki stronic nieliczbowanych 1, a wedle drugiej – 4 (liczba stronic liczbowanych, notabene, zgodna).

Przeładam raport.

Raport jest wykazem różnic pomiędzy rekordami bibliograficznymi w NUKAT i rekordami bibliograficznymi w katalogu lokalnym. Tak dokładniej, jest to jeden z wielu raportów – w tym raporcie różnice dotyczą zawartości podpola \$b w polu 245 i podpola \$a w polu 300.

Raport służy dodatkowej kontroli poprawności automatycznego scalenia rekordów z katalogów lokalnych wytworzonych przed powstaniem katalogu NUKAT z rekordami z katalogu centralnego. Prowadzimy takie prace w Centrum NUKAT w ramach projektu POIG.02.03.00-00-012/08 „NUKAT – Autostrada Informacji Cyfrowej”. Chcemy w ten sposób rozbudować zawartość informacyjną katalogu NUKAT jako centralnej bazy informującej o zbiorach polskich bibliotek naukowych i dostarczającej gotowych opisów bibliograficznych do wykorzystania w codziennej pracy przy opracowaniu dokumentów w bibliotekach.

Porównujemy datę wydania z pola 008, ISBN i tytuł (zawartość podpola \$a pola 245). W największym uproszczeniu, jeśli elementy te są zgodne, zastępujemy automatycznie rekord w katalogu lokalnym rekordem z katalogu NUKAT.

A że katalogowe licho nie śpi, sprawdzamy jeszcze ręcznie różnice w dodatku do tytułu oraz liczbie stron. Na wszelki wypadek, choć na wiele tysięcy porównanych już rekordów błędnie scalone można policzyć na palcach jednej ręki.

Przeładam raport.

Każdą „wątpliwą parę” oglądam dokładnie, sprawdzam, jak skatalogowano ten tytuł w Bibliotece Narodowej. Drobne, bezdyskusyjne błędy koryguję, duże rozbieżności przesyłam do biblioteki z prośbą o sprawdzenie w dokumencie.

A prywatnie dochodzę do osobliwych wniosków...

Primo, przydałoby się zakazać odgórnie wydawcom drukowania książek ze stronicami nieliczbowanymi. Stronice te wywołują u pracowników oddziałów katalogowania wielką konfuzję, a jeszcze

Secundo, niedobrze, że w myśl definicji zatwierdzonej przez XVII Generalną Konferencję Miar i Wag w 1983 r. metr jest to odległość, jaką pokonuje światło w próżni w czasie  $1/299\,792\,458$  s. Linijki w oddziałach opracowania nie są bynajmniej laserowe i w próżni nie działają, spotykam zatem często gęsto w raporcie przypadki książki tego samego autora, o tym samym tytule, ISBNie, dacie wydania, nazwie wydawcy i miejscu wydania zmierzonej w bibliotece X na 24 cm, a w bibliotece Y na 25 cm. Albo odwrotnie.

I co tu z takimi fantami zrobić?

Wydawałoby się – drobnostki, a tymczasem sprawa jest poważna. Jak tu rozstrzygnąć, czy książka ta sama, a katalogowanie względne, czy katalogowanie bezwzględne, a książki dwie różne?

I co robić, gdy Biblioteka Narodowa dla tej samej książki stronic nieliczbowanych podaje w opisie 2, a długość grzbietu – 23 cm? Ach, gdyby tak katalogować całą polską produkcję w procesie wydawniczym... I kataloger byłby syty i baza spójna. ••

## TESCO Books?

W przyszłym roku Tesco uruchomi sprzedaż internetową w Polsce. Zakupy online pojawiają się również w Czechach i Chinach. Docelowo sprzedaż produktów Tesco przez internet ma objąć wszystkie kraje, w których działa sieć. Aktualnie zakupy online można zrobić m.in. w Wielkiej Brytanii i Irlandii. Tesco jest obecnie trzecim detalistą spożywczym na świecie. Sprzedaż całej Grupy w minionym roku wyniosła 51,8 mld funtów, notując wzrost o 11,1 proc. względem roku 2008. Firma prowadzi obecnie ponad 3260 sklepów w 13 krajach

## Góra Mediów w Zielonej Górze

14 grudnia otwarto pierwszą mediatekę w woj. lubuskim w Wojewódzkiej i Miejskiej Bibliotece w Zielonej Górze. Fundusze na jej stworzenie biblioteka zdobyła m.in. sprzedając złom z elementów elewacji po remoncie. Po wykupieniu abonamentu można korzystać z Internetu, programów edukacyjnych, doskonalić umiejętności językowe, słuchać muzyki, oglądać filmy, korzystać z audiobooków i e-booków, czy też grać w gry PC i PS3.

źródła: [wirtualnywydawca.pl](http://wirtualnywydawca.pl), [ksiazki.wp.pl](http://ksiazki.wp.pl)

# republika czytelnika

przykład na dobrą architekturę  
biblioteczną



tekst i zdjęcia  
Kamila Grzędzińska

Chcemy, aby nasze biblioteki były „trzecim miejscem”\*, przestrzenią do spotkań, wrażeń, przeżyć, poszukiwań, doświadczeń, nauki, skupienia, przyjemności..., czyli po prostu zaspokajania różnorodnych ludzkich potrzeb. Dawno przeminął czas, gdy do biblioteki przychodziło się jedynie oddać i wypożyczyć kolejne lektury, a konieczność skorzystania z książki w czytelnicy budziła grymas niezadowolenia na twarzy czytelnika. Idea biblioteki jako miejsca przyjaznego, do którego przychodzi się z przyjemnością, nie jest nowa i jest już od dawna z powodzeniem realizowana na świecie i w Polsce. Wystarczy przywołać przykład udanego budynku Biblioteki Uniwersytetu Warszawskiego, gdzie studenci uprawiają buwing, lub wrocławską Mediatekę. Te biblioteki spełniają odrębne funkcje (uniwersytecka, publiczna) ale łączy je idea biblioteki otwartej, zapraszającej i oferującej nie tylko lekturę przy wąskim stoliku na twardym krześle. Szczególnie

nowo powstające budynki biblioteczne są projektowane tak, aby były przestrzenią do przyjemnego i pożytecznego spędzania czasu. Budynek biblioteczny może też być... podręcznikiem budownictwa, a raczej żywym przykładem realizacji teorii i zasad wpajanych studentom na wykładach. Można powiedzieć, że każdy budynek jest takim przykładem, ale jeśli architekt zechce podkreślić realizację rozwiązań technicznych i wysunąć je na pierwszy plan w aranżacji wnętrza, będziemy mieli do czynienia z budynkiem „uczącym”. Połączenie idei biblioteki jako „trzeciego miejsca” i budynku „uczącego” można zobaczyć u naszych południowych sąsiadów - w Pradze, odwiedzając nowy, niezwykle interesujący, nowoczesny gmach **Biblioteki Technicznej** (Národní technická knihovna v Praze). Parę kroków od stacji metra Dejvická, w samym centrum tętniącego życiem kampusu praskich uczelni technicznych znajduje się nowoczesny budynek biblioteki, oddany do użytku

trochę ponad rok temu.

Architekci z pracowni *Projektil Architekti* postanowili, że budynek biblioteki technicznej będzie spełniał rolę swobodnego podręcznika budownictwa – stąd oszczędna forma i niesamowita precyzja w dopracowaniu rozwiązań przestrzennych i technologicznych.

„Edukacyjność” projektu tego budynku polega na wyjęciu na zewnątrz i pokazaniu tego, co zazwyczaj kryje się pod tynkiem - okablowanie pnące się po ścianach lub widoczne instalacje wentylacyjne i przeciwpożarowe mają służyć jako modelowy przykład zastosowania w praktyce rozwiązań instalacyjnych. Projektanci znaleźli estetyczny sposób, aby pokazać jak budynek wygląda od kuchni i jak funkcjonuje. Szare, betonowe wnętrza ubarwia tęcza posadzka, ale nie pełni ona jedynie dekoracyjnej funkcji, jest to swoista mapa statyki budynku – w razie wstrząsów sejsmicznych najbezpieczniej





będzie stać na plamie w kolorze czerwonym. W wielu miejscach można zobaczyć cyfry – matematyczne wzory, wartości, dane, symbole, które przenoszą projekt z papieru na rzeczywisty budynek. Nie korzystając z wind, po przebyciu ostatniego stopnia, można się dowiedzieć jaką wartość w kilokaloriach miał ten fizyczny wysiłek.

A co z zaspokajaniem potrzeb coraz bardziej wymagającego czytelnika? Biblioteka oferuje swoim użytkownikom szeroki wachlarz usług – tradycyjne usługi biblioteczne, wypożyczalnię międzybiblioteczną, czytelnie czasopism naukowych i norm, salę konferencyjną wyposażoną w multimedia i kabiny dla tłumaczy, kilkadziesiąt indywidualnych pracowni, również przystosowane specjalnie dla niepełnosprawnych użytkowników, „nocną czytelnię” dostępną poza godzinami otwarcia biblioteki. Większość zbiorów udostępniana jest w wolnym dostępie, który choć nie wolny od wad, jest znacznie bardziej przyjazny dla czytelnika niż zamknięte magazyny. Zastosowano Klasyfikację Biblioteki Kongresu i wykorzystano przestrzeń na słupach, żeby rozpiąć symbole klasyfikacji, wskazując miejsce ułożenia zbiorów z danej dziedziny. Pomędzy regałami jest przestrzeń do wykorzystania przez użytkownika biblioteki. Książki z ogólnodostępnych półek można wypożyczyć przy samoobsługowym stanowisku, a zwrot jest możliwy przez całą dobę i dokonuje się go za pomocą automatycznej wrzut-

ni. To wszystko dzięki zastosowaniu systemu RFID. Jedynie pozycje zamawiane z magazynu wymagają kontaktu z bibliotekarzem. Czytelnie, pracownie i pokoje przeznaczone na różnego rodzaju spotkania rozplanowano na obwodzie budynku przy przeszklonych ścianach, aby zapewnić jak najwięcej naturalnego światła. Na każdym piętrze, po wewnętrznej stronie antresoli jest miejsce, gdzie można wygodnie usiąść na sofie, porozmawiać, napić się kawy z automatu i zjeść małe co nieco. Nikt nie wygania czytelnika z batonikiem w rękę poza bibliotekę.



Można też pracować lub relaksować się na dachu – dla czytelników udostępniane są tarasy, gdzie hula Internet, a parasolki chronią przed słońcem. Betonowe ściany zdobią zabawne grafiki przypominające rysunki ze szkolnych zeszytów, są one dziełem rumuńskiego artysty Dana Perjovschiho. Sercem biblioteki jest hol na parterze ze zlokalizowanymi tam stanowiskami obsługi czytelnika. Oczywiście są całkowicie zautomatyzowane punkty wykonywania kopii (cyfrowych i papierowych) z dokumentów, komputery z dostępem do katalogu i Internetu, sygnał wi-fi w całym budynku i elektroniczne kioski informacyjne.



W budynku mieści się również filia biblioteki miejskiej, biblioteka uczelniana (České vysoké učení technické v Praze), księgarnie, galerie, kawiarnie, sklepy i podziemny parking. Stworzono przestrzeń do spotkań, nauki i relaksu, biblioteka NTK jest "trzecim miejscem" dla większości jej użytkowników.

••







\* Ray Oldenburg, amerykański socjolog w swojej pracy *The Great Good Place* przedstawił teorię, według której nasze życie społeczne koncentruje się wokół trzech ważnych ośrodków: domu (miejsca, w którym mieszkamy), pracy (miejsca, w którym pracujemy zawodowo) oraz „trzeciego miejsca”, w którym prowadzimy szeroko pojęte życie towarzyskie.







Národní technická knihovna  
Technická 6  
160 80 Praha 6 - Dejvice  
<http://www.techlib.cz/cs/>



# Wysadźmy silosy!

Leszek Śniezko

Nie wiem, kto pierwszy porównał bazy biblioteczne do silosów, ale najwyraźniej nie miał on najlepszego zdania o tym, jak przechowywane, a w szczególności jak udostępniane są informacje o zasobach bibliotek. Porównanie okazało się trafne. Widok masywnych kolosów, skutecznie izolujących swoją zawartość od świata zewnętrznego zawładnął wyobraźnią wielu bibliotekarzy i jest coraz częstszym elementem konferencyjnych prezentacji lub blogów internetowych. I nie chodzi tutaj bynajmniej o chwale nie się tym, jak wspaniale zabezpieczyliśmy swoje dane przed ingerencją intruzów. Teoretycznie nie ma nic złego w trosce o bezpieczeństwo własnych baz i stosowaniu skutecznych środków ochrony gromadzonych informacji, jeśli jednak priorytetem naszych działań będzie ochrona danych, to kto tak naprawdę z nich skorzysta? Pytanie to może w pierwszym momencie budzić zdziwienie. Przecież nasze katalogi udostępniliśmy w Internecie i każdy, kto tylko ma do niego dostęp, może przeglądać je przez 24 godziny na dobę. To prawda. Możliwości przeszukiwania naszych zasobów są całkiem duże. Wprawdzie nadal znaczna część opisów bibliograficznych zalega w skrzynkach katalogowych, ale informacje o nowych nabytkach wiele bibliotek udostępnia od razu w swoich OPAC-ach. Możliwość przeglądania katalogów to jednak nie wszystko, co potencjalni

użytkownicy naszych danych mogliby od nas oczekiwać. Jeśli jakaś firma spoza sektora bibliotecznego, niedysponująca możliwością korzystania z typowych dla bibliotek protokołów takich jak np. z39.50 zechce stworzyć aplikację korzystającą z naszych rekordów, napotka poważne problemy. Do danych bibliotecznych, podobnie jak do zboża w silosach, mogą dotrzeć tylko upoważnione jednostki i instytucje.

Do niedawna takie praktyki nie budziły większych zastrzeżeń. Biblioteki komunikowały się między sobą bez problemów i wymiana danych między nimi przebiegała sprawnie. A jeśli ktoś myślał o współpracy z innymi instytucjami, to traktował to raczej jako odległą wizję niż problem, który trzeba natychmiast rozwiązać. Sytuacja uległa radykalnej zmianie wraz z pojawieniem się idei sieci semantycznej, a w szczególności jej nieco zmodyfikowanego wcielenia, tzw. *Linked data*. Sieć semantyczna ma całkowicie zrewolucjonizować funkcjonowanie Internetu poprzez przekształcenie go w relacyjną bazę danych. Dzięki stosowaniu odpowiednich technologii zapisu danych, mają być one zrozumiałe dla kompu-





terów, dzięki czemu zasoby sieciowe będą przeszukiwane w sposób „inteligentny”, a nie na zasadzie dopasowania ciągów znaków. Możliwe będzie np. sformułowanie zapytania: „publikacje osób, które brały udział w Konferencji... i są pracownikami bibliotek uniwersyteckich”. W tej chwili katalogi biblioteczne nie są w stanie przetworzyć takiego zapytania. Jeśli jednak nasze zasoby staną się częścią globalnej bazy danych, wówczas może to być realne.

Biblioteki mogą odegrać bardzo istotną rolę w procesie tworzenia sieci semantycznej, dostarczając wysokiej jakości danych i dzieląc się swoim doświadczeniem w zakresie ich gromadzenia. Aby tak się stało, musi być spełniony jeden warunek - nasze dane muszą zostać uwolnione. Podjęcie takiej decyzji nie jest łatwe. Wymaga to rozwiązania wielu problemów, nie tylko technicznych. Po pierwsze, konieczna jest świadomość potrzeby takiej zmiany, a ta ciągle nie jest powszechna. Wynika to przede wszystkim z faktu, iż wciąż brakuje nam przekonującego dowodu, że będzie to krok we właściwym kierunku. W tej chwili znacznie większą popularnością cieszy się technologia Web.2.0. Korzyści z niej płynące widać na każdym kroku, i chociaż wiele mówiło się również o potencjalnych zagrożeniach, Web.2.0 na trwałe wpisał się w internetową rzeczywistość. Pewne obawy może budzić również fakt utraty kontroli nad tym, w jaki sposób udostępniane dane będą użytkowane. Biblioteki, które już zdecydowały się na upublicznienie swoich danych, zrobiły to na licencji Open Data Commons, co oznacza zgodę na ich swobodne wykorzystywanie w dowolnych celach. Jest to dość śmiałe rozwiązanie, biorąc pod uwagę fakt, iż sieć semantyczna ciągle jest wizją czekającą na swoją realizację.

Mimo tych i wielu innych problemów idea sieci semantycznej ciągle zdobywa nowych sympatyków. Liczba wysadzonych w powietrze silosów stale się powiększa. Pojawiają się też inicjatywy, które mają przyczynić się do przekonania niezdecydowanych i pomóc w pokonaniu problemów tym, którzy podjęli już decyzję. Jedną z tych inicjatyw jest W3C Library Linked Data incubator group. Zgłoszona została również propozycja powołania w ramach IFLA grupy Semantic Web Special Interest Group. Tak więc wiele wskazuje na to, że dynamika rozwoju sieci semantycznej w sektorze bibliotecznym będzie nabierać tempa. Ciągle jednak stoimy na początku tej drogi i trudno o jednoznaczne rozstrzygnięcie, czy rację mają entuzjaści wysadzania bibliotecznych silosów, czy raczej sceptycy. ••

Gotuj on-line z NUKAT-em, Ćwierczakiewiczową i e-bUW-em!

Jedyne praktyczne przepisy konfitur, różnych marynat, wędlin, wódek, likierów, win owocowych, miodów oraz ciast [Dokument elektroniczny] / przez Autorkę 365 obiadów.  
Wersja elektroniczna książki: Wyd. 11 powiększ. Warszawa : nakł. autorki, 1885  
<http://ebuw.uw.edu.pl/dlibra/docmetadata?id=377>

\*\*\*

W czym pomógł komisarzowi Maćkowiakowi pies policyjny Princ?  
Pasjonujące opowieści autentycznego komisarza kryminalnego znajdziesz w katalogu NUKAT, a przeczytasz w Wielkopolskiej Bibliotece Cyfrowej

Z życia byłego komisarza śledczego : podręcznik dla organów policyjnych i śledczych / napisał Michał Maćkowiak.  
Szamotuły : [s. n.], 1926 (Szamotuły : J. Kawalec).  
<http://www.wbc.poznan.pl/publication/25388>

\*\*\*

Tylko dla naprawdę rasowych kierowców - „Sztuka prowadzenia samochodu” Lorda Montagu znaleziona w katalogu NUKAT, a pochodząca ze zbiorów Biblioteki Cyfrowej Politechniki Warszawskiej

Sztuka prowadzenia samochodu / napisał Lord Montagu.  
Warszawa : nakł. Stanisława Grodzkiego. Skład Główny w Księgarni E. Wende i Sp., 1911 (Warszawa : Druk. A. Thiell’a).  
<http://bcpw.bg.pw.edu.pl/publication/1946>

wyszperała Agnieszka Kasprzyk

## Czas na zmiany?



W poprzednim numerze Tytułu Ujednoliconego Leszek Śniezko poruszył problem RDA. Resource Description and Access to „zapowiedź rewolucyjnych zmian w świecie bibliotekarskim”. Zmiany te teraz są na etapie dyskusji i testów i właściwie nie wiadomo, kiedy na dobre zagospzczą w naszych katalogach.

A katalogi biblioteczne wymagają ogromnych zmian. Dostarczają uporządkowanej informacji na temat zbiorów bibliotecznych i autorów, ale jest to informacja, która bardziej odpowiada bibliotekarzowi niż przeciętnemu użytkownikowi katalogów. Kiedy poszukiwałam ortopedy na rutynowe badanie sześciotygodniowego malucha, jako ambitna mama chciałam wybrać lekarza najlepszego. Gdzie szukałam? Oczywiście w Internecie. Wytypowałam dwóch specjalistów z tytułami naukowymi. Ich dorobek naukowy chciałam sprawdzić w NUKAT. Nic na ich temat nie znalazłam. Dlaczego? Medycyna preferuje artykuły w czasopismach naukowych, a artykuły w NUKAT raczej nie są katalogowane. Mamy więc w NUKAT hasło khw dla kilkunastoletniej dziewczynki, która wygrała konkurs literacki i jej opowiadanie zostało wydane, ale nie mamy informacji o naukowcu, którego artykuły publikowane są w uznanych czasopismach. Każdy, kto sporządza hasła khw wie, jakich poszukiwać one wymagają. Jednak patrząc na te hasła obiektywnie, informacja w nich zawarta jest bardzo skąpa. Gdyby hasło dla mojego przykładowego ortopedy znalazło się już w NUKAT, to zapewne w polu

667 rekordu khw została by podana oszczędna informacja „Ortopeda”, ale ja chciałabym wiedzieć, czy ten ortopeda ma stopień naukowy, w czym się specjalizuje, z jakimi instytucjami naukowymi i medycznymi jest związany, czy otrzymał jakieś prestiżowe nagrody... Chciałabym też wiedzieć, co opublikował. Można zadać pytanie, po co, jeśli jest Internet? Internet to chaos, katalog biblioteczny to porządek. Informacja w internecie często ma anonimowego autora, katalogi biblioteczne tworzą specjaliści. Potencjał bibliotekarzy to doświadczenie w dostarczaniu i porządkowaniu informacji, ale katalogi biblioteczne muszą przejść rewolucyjne zmiany, żeby nie zostały reliktem starych czasów. Naprawdę nie mamy wiele czasu na dyskusje, jak zmieniać katalogi biblioteczne, one już powinny być zmieniane.

Zapraszam wszystkich czytelników *Tytułu Ujednoliconego* do dyskusji na temat przyszłości katalogów bibliotecznych. ••

### Czytanie włącza!

Wielka koalicja na rzecz czytelnictwa i bibliotek - Republika Książki - powołana została na inauguracyjnym kongresie, który odbył się w środę, 8 grudnia w Bibliotece Narodowej pod hasłem „Czytanie włącza”. W jej skład weszli twórcy kultury wysokiej i popularnej, działacze organizacji pozarządowych, czołowi dziennikarze, wydawcy, księgarze, naukowcy, przedstawiciele świata mediów i biznesu. Patronat nad Republiką Książki objęła Małżonka Prezydenta RP Anna Komorowska. Celem Republiki Książki jest stałe, intensywne wspieranie i koordynacja wszystkich działań na rzecz rozwoju czytelnictwa i bibliotek w najbliższych latach, tak, by dostęp do kultury i wiedzy był jak najszerszy.

### Rok 2011 rokiem Czesława Miłosza

100. rocznica urodzin poety została wpisana do kalendarium rocznic obchodzonych przez UNESCO. Rok Miłosza świętowany ma być nie tylko w Polsce, ale też na Litwie, w USA, we Francji, w Chinach, Izraelu, Rosji i innych krajach.

### Gigantyczna księgarnia w Japonii

22 grudnia w Osace została otwarta największa księgarnia w Japonii - książki będą tam sprzedawane na 6800 metrach kwadratowych. Księgarnia od piwnicy po siódme piętro ma pomieścić dwa miliony książek.

Księgarnia prowadzona wspólnie przez firmy Maruzen i Junkudo ma mieć w ofercie każdą książkę, jakiej może zażyczyć sobie czytelnik.

**Muzeum Literatury im. Adama Mickiewicza** uruchomiło serwis podcastowy, w którym udostępniła fragmenty swoich zbiorów fonicznych: archiwalne wypowiedzi pisarzy, fragmenty utworów literackich, czytanych przez autorów, anegdoty, wypowiedzi biograficzne oraz wiele ciekawych materiałów, które są dostępne dla każdego internauty. Muzeum posiada 3500 nagrań wizualno-fonicznych. Archiwa analogowe poddawane są dźwiękowej renowacji i digitalizacji.  
<http://muzeumliteratury.pl/>

źródła: [ksiazki.wp.pl](http://ksiazki.wp.pl), [wirtualnywydawca.pl](http://wirtualnywydawca.pl)

TYTUŁ UJEDNOLICONY: wokół katalogu centralnego NUKAT.

Redaguje zespół Centrum NUKAT, osoba odpowiedzialna: Kamila Grzędzińska ([k.grzedzinska@uw.edu.pl](mailto:k.grzedzinska@uw.edu.pl))

Kontakt: Centrum NUKAT Biblioteka Uniwersytecka w Warszawie ul. Dobra 56/66, 00-312 Warszawa

tel. (+48 22) 55 25 351, 55 25 655 [nukat@uw.edu.pl](mailto:nukat@uw.edu.pl)